

RAČICE U HROTOVIC, FARNOST KRHOV

...co bylo dřív: ve [Zbraslavi u Brna](#), případně i v [Obřanech](#) a v každém případě v [Račicích a Drnovicích u Vyškova](#)...

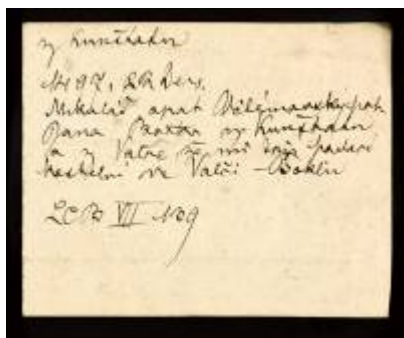
Račice skrovná vesnička ležící 3 km západně od Hrotovic na pravé straně silnice, která vede do Myslibořic ve výši 435 m. Ves pozůstává hlavně ze 4 uliček, kde se sbíhají, tam stojí starobylý, kdysi farní kostel. Náves není žádná. Domy jen některé stojí těsně u sebe, obráceny jsou do vsi nejvíce průčelím a stavěny z tvrdého materiálu. Grunty jsou uvnitř, po krajích stojí chalupy. Gruntů (lánů) jest jen 8, a to 3 z nich jsou rozděleny na dvě, ostatek jsou chalupníci s několika měřicemi pole. I starý kroj i svérázný nábytek vyhynul. Uprostřed vesnice na starém hřbitově stojí starožitný kostel sv. Václava, jehožto základ sahá do konce XIII. Století. Artleb z Myslibořic, chystaje se r. 1271 na výpravu do Uher, poručil ve své závěti na stavbu (opus) kostela v Račicích 2 kopy gr. Kostel zachoval v presbytáři čistě gotický sloh, v kostele jsou 2 oltáře a náleží mu starý gotický kalich. Na věži visí 2 staré zvony, větší 6 centů těžký z r. 1491 s nápisem: Tento zvon jest ulitý ke cti a chvále Pánu Bohu a svatému Václavovi Léta Božího MCCCCLXXXI, menší jest bez nápisu. Stará pečeť měla ve znaku špičatou dřevěnou kapličku, nad ní nápis: RAZIZ, dole otevřený věnec. (Zdroj: hrotovicko.cz/racice)

Z roku 1252 pochází jedna z prvních zmínek o Račicích, kdy na základní listině kláštera Hradištského u Znojma jsou mezi základním majetkem uvedeny také 2 louky (duo prata) u Račic. Krátce nato, 16. ledna roku 1255 svědčí na závěti Bočka ze Zbraslavi a Jaroslavíc, purkrabího znojemského a hraběte z Perneggu, kterou pořídil pro klášter Žďárský, mimo jiné *Oztoi de Raschiz* (Codex diplomatic Moraviae, III, s. 200-201). Je uveden v půlce řady svědků. Na listině z roku 1279, kterou se urovnal spor mezi kněžickým farářem Vojslavem a Zdislavou, dcerou Hartliba z Dubu, čteme svědka Kunu z Račic. Tak zní zatím oficiální verze, ovšem naší hypotézou je, že se minimálně v padesátých letech stále ještě jednalo o Račice u Vyškova. Klíčem k pochopení pohybu Račické linie Zbraslavského rodu je listina zakládající Žďárský klášter, kde se Mikul ze Zbraslavi a Račic psal po Drnovicích.

RÁČCI V RAČICÍCH U HROTOVIC

Vlastivěda moravská: „Z vladyckého rodu Račického narodili se: kněz Petr z Račic, o němž píše Paprocký: „Léta 1430 zvolen jest na děkanství (kapituly olomucké) Petr z Račic, muž bohabojný, kteréhož Jan, kardinál a arcibiskup pražský potvrdil. Za jeho úřadu r. 1434 v sobotu ve vigilii na Nebevzetí Panny Marie veliké povětrí se strhlo a střechu kostelní i s věží pokazilo. On korunoval po smrti Kunráta ze Zvole za biskupa Pavla z Miličina. Zemřel r. 1451 21. Martii.“ Dále z se tohoto rodu narodila Dorota z Račic, abatyšce kláštera Pustiměřského a Kateřina, převora kláštera Dalešického.

Je tu ještě jeden zápis z kartotéky Augusta Sedláčka vztahující se ke konci 15. století:

Katalogizovány v kartotéce Augusta Sedláčka jsou Jan Boček z Kunštátu s predikátem z Valče a Mikuláš z Kunštátu (opět můžeme nahradit predikátem ze Zbraslavi). Jako zdroj je uvedena zkratka „LCB VII 139“. *Libri citationum et sententiarum* (knihy půhonné a nálezové), svazek VII., strana 139:

724. Kněz Mikuláš, opat Vilemovský, pohoním p. Jana Bočka z Kunštátu a z Valce z dědin etc. z 1000 zl. dobrých uherských a t. j. v. d., že mi drží poddací kostelní v Valci s jeho příslušenstvím, k kterémuž já lepší právo mám než on. Zná-li se etc., pakli pří... 4a). Š. o. P. č. p. Ladslava z Bozkovic na Třebové, nejvyššího komorníka markrabství moravského, pana svého opravního. — Poklid.

725. Týž kněz Mikuláš, opat Vilemovský, pohoním Zigmunda Valeckého z Mírova z dědin etc. z 1000 zl. dobrých uherských a t. j. v. d., že jsa svědom, že jsú předkové moji za jeho držení Valce tej fary v Valci podávali, toho mi znáti nechce. Zná-li se etc., pakli pří... 4a). S. o. P. č. p. Ladslava z Bozkovic ut supra. — Poklid.

Mikuláš z rodu Zbraslavských byl tedy opatem Vilémovským (koncem 15. století se jednalo o formální titul, protože vilémovský klášter jako instituce ve skutečnosti existovala v Rajhradu).

Z následujících slovních obrátů: „k kterémuž já lepší právo mám než on“ a „jsa svědom, že jsú předkové moji za jeho držení Valce tej fary v Valci podávali...“ je zřejmé, že pokud by Mikulášovi předci faru ve Valči buď jemu, Mikuláši, či jeho klášteru nepředali, měl by na ni nárok Kunštát jakožto na dědictví. Mikuláš ze Zbraslavi a Račic, opat Vilémovský tedy neměl sourozence a nejbližší známý příbuzný v roce 1497 byl Jan Boček z Kunštátu.

V půhonu se jedná o Valeč (Valč) v třebíčském okrese, ležící na trase z Račic do Zbraslavi, vzdálenou od Račic 14 km severoseverovýchodním směrem a zmíněnou listinně poprvé v devadesátých letech 13. století (v době, kdy užíval Mikulášův rod predikát po obou místech).

Pro nás je tato zpráva velmi významná, protože stvrzuje, že ještě na konci 15. století, řadu let po smrti Jiřího z Poděbrad a několik desetiletí po založení Račic u Žďáru a poté, co se v nich Mikuláš s Barborou usadili, věděli členové Mikulova i Kunova rozrodu o svém příbuzenském vztahu a společném původu a bylo to známo také veřejně.

Na základě Vlastivědy moravské, moravského diplomatáře a knihy půhonů máme povědomí o těchto příslušnících rodu Račických (roky uvádějí listinné doklady, v nichž jsou dotyční účastni a pravděpodobně v dospělém věku):

- 1233 - 1262 Mikul ze Zbraslavi (poprvé zmíněn jako svědek na donační listině pro klášter v Louce u Znojma, roku 1252 se ve Žďáru píše s predikátem z Drnovic, měl by tedy již být po sňatku s Eufémií, dědičkou vyškovských Račic a Drnovic, jak stojí naše hypotéza vysvětlující přídomek z Drnovic)
- 1255 Ostoj z Račic (svěčí na závěti Bočka ze Zbraslavi a Jaroslavíc)
- 1275 Ješek z Drnovic
- 1279 Kuna z Račic

-
- 1281 Trojka, vdova po Žibřidovi
 - 1318 Mikula, syn Žibřida a Trojky
 - 1334 Mikuláš za Zbraslavi (daruje svůj díl na Zbraslavi brněnským cisterciáčkám), manželka Eliška (dar stvrzuje)
 - 1349 Eva z Račic (vzdává se majetku v Račicích a Oldřichovicích ve prospěch svých bratrů Ctibora a Oldřiha)
 - 1349-1350 Ctibor a Oldřich z Račic, bratři Evy
 - 1354 Eliška, vdova po Mikuláši ze Zbraslavi a Račic (potvrzuje po smrti manžela, že jí patronace nad farním kostelem ve Zbraslavi nenáleží)
 - 1358 Eliška choť Oldřicha
 - 1358 - 1376 Mikul
 - 1358 Dorna, Mikulova manželka
 - 1360 Dobeš z Račic
 - 1360 Racek z Račic s ženou Kačnou
 - 1365 - 1376 Žibřid z Račic, bratr Mikuly (prodává svůj majetek na Zbraslavi a žil dále na Račicích - dle Vlastivědy moravské se jedná bezpochyby o syny Olkuše/Oldřicha), zanechal po sobě druhou ženu a děti
 - 1366 Jeniš z Račic se synem Rackem
 - 1368 Dobra, manželka Žibřida z Račic
 - 1368 Adam a Pešek z Račic, bratři
 - 1371 Anna, druhá žena Žibřida
 - 1387 - 1417 Mikul/a z Račic
 - 1387 - 1417 Jitka/Judita, žena Mikulova
 - 1390 - 1420 Adam z Račic řečený Mikula/Mikulec, Mikulův syn (r. 1412 pohonil Mikuláše z Mochova, „že drží jeho základ to zboží ve Valči“)
 - 1390 Adamova žena
 - 1407 - 1447 Petr a Žibřid z Račic, bratři (roku 1447 je Žibřid po smrti a Petr prodává svůj podíl v Račicích, vyjímajíc lán Vilémův s patronátem na tom láně, neponecháváje sobě, ani dětem Žibřidovým ani Adamovým žádného práva, také věno, které měla Anna, manželka Žibřidova
 - 1407 - 1418 Zikmunt z Račic, bratr Adamův
 - 1412 Jitka z Račic, manželka Zikmunta
 - 1417 - 1447 Mikuláš, syn Mikuly a Jitky z Račic (roku 1447 prodává své dědictví po matce Juditě stejnému kupci jako Petr z Račic)
 - 1466 - 1481 Oršula/Uršula z Račic
 - 1480 Dorota z Račic (abatyše kláštera Pustiměřského) se sestrou Šťastnou (nárokují si „Horní dvůr“)
 - 1481 Kateřina z Račic, převora kláštera Dalešického

S trochou fantazie a drzosti bychom Račické mohli sestavit do alespoň přibližného, značně nesouvislého rodokmenu:

Mikula ze Zbraslavi a Račic
(zmiňován mezi lety 1233 – 1262)

&
Eufémie z Oseka, Račic a Drnovic

Ostoj z Račic
(zmíněn 1255)

&

Ješek z Drnovic
(zmíněn 1275)

Kuna z Račic
(zmíněn 1279)

Žibřid z Račic
(zmiňován posmrtně 1281)

& Trojka

Jeniš
(zmíněn 1366)
&

Ctibor
(zmíněn 1349, 50)

Eva
(zmíněna 1349, 50)

Oldřich
(zmíněn 1349, 50)
& Eliška

= Mikula
(zmiňován 1318 – 34)
& Eliška

= Racek
(zmíněn 1366)

Adam
(zmíněn 1368)

Pešek
(zmíněn 1368)

= Mikul
(zmíněn 1358 – 76)
& Dorna

= Žibřid
(zmíněn 1365 – 76)
& Dobra

= Zikmund
(zmíněn 1407 – 1418)
& Jitka
(zmíněna 1412)

= Petr
děkan olomoucký
(zmíněn 1407 – 1447)

Mikula
(zmíněn 1387 – 1417)
& Jitka/Judita

= Adam „Mikulec“
(zmíněn 1390 – 1420)
&

= Žibřid
(zmíněn 1407 – 1447)
& Anna

= Mikuláš
(zmíněn 1417-47)

= děti Zikmundovy = děti Adamovy = děti Žibřidovy

Uršula
(zmíněna 1466-81)

Dorota
abatyše Pustiměřská
(zmíněna 1480)

Kateřina
převora Dalešická
(zmíněna 1481)

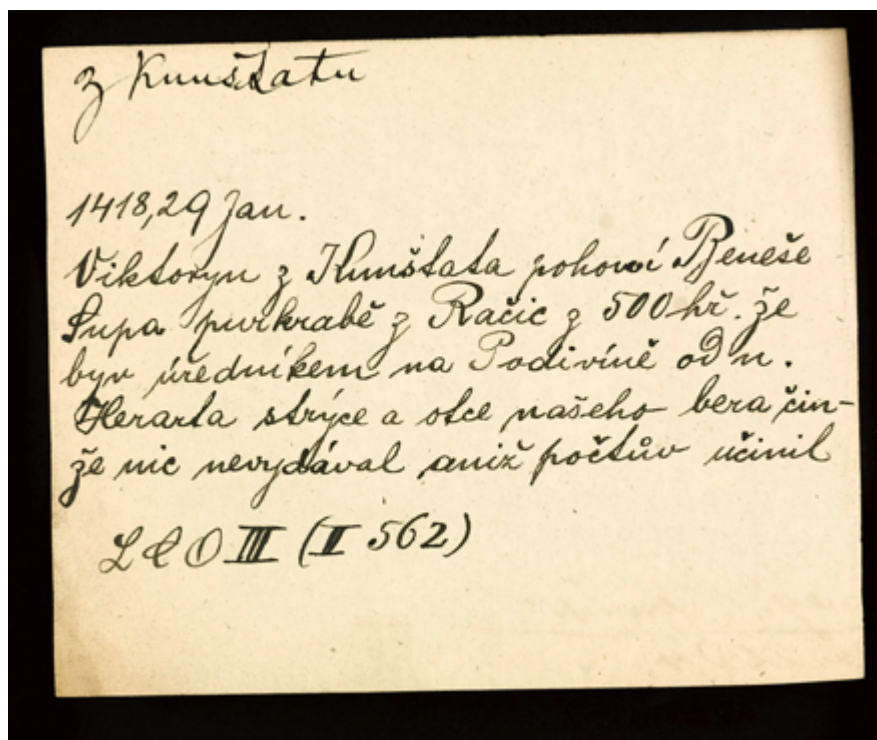
Mikuláš
opat Vilemovský
(zmíněn 1497)

Štastná
(zmíněna 1480)

...a jak to bylo dál...

Pro pozdější úvahy si sem odkládám lístek z pozůstalosti Augusta Sedláčka datovaný 29. ledna 1419:

„Viktorín z Kunštátu pohoni Beneše Lupa purkrabě z Račic z 500 hř. (hřiven) že byv úředníkem na Podivíně od ? Herarta strýce a otce našeho bera činže nic nevydával aniž počtův učinil.“

Kdo byl Viktorín, víme - otec Jiřího z Poděbrad, významný velitel kališnických vojsk. Hrad Podivín na soutoku Dyje a Svatky byl od konce 14. století v zástavě pánů z Kunštátu, od roku 1416 (resp. 1422) pánům z Lichtenštejna. Otázkou zůstává, kdo byl Beneš Lupa a ze kterých Račic pocházel ? Račice u Žďáru jsou listinně zmíněny až o půl století později, Račice u Vyškova drží po roce 1312 postupně rody panů z Lipé, Šternberkové, páni z Kravaň, bratři Černohorští z Biskupic, Haugvicové a páni z Petřvaldu, ale to už jsme na začátku 17. století. Nikdo z nich se po Račicích nepsal. V Račicích u Třebíče nacházáme jednoho Beneše o 15 let později: „Roku 1434 Beneš z Krhova jinak z Holúbka pohnal Zikmunta Šilhavého z Jemnice, že mu drží mocí zboží v Račicích, které mu nebožtík Linhart z Radotic (syn sestry Martina, mincmistra z Jemnice, po kterém dědil r.1386 hrad Holoubek a jiné zboží, též v Račicích dvůr) zastavil.“

Nicméně jedno nám tento lístek dokládá, že ještě krátce před rokem 1419 měla kunštátská větev k Račicím dostatečně úzké vztahy, aby si Viktorín z Kunštátu posadil Beneše mj. z Račic za prukrabího do ne zcela bezvýznamného hradu, který držel zástavou 😊